

Merja Kalenius:

Tervehdyspuhe Kuolemajärvi-juhlilla 11.9.2016

Rakkaat ystävät, kaikki juhliin osallistujat, te Kuolemajärvellä syntyneet, jälkipolvet ja ystävät! Tervetuloa tämänvuotiseen juhlaamme!

Tervehdys ja kiitos

Minua pyydettiin lausumaan tämän arvokkaan juhlan tervehdyssanat. Kieltäytyminen ei tullut mieleeni, mutta monet puutteet Kuolemajärven tuntemuksessani alkoivat vaivata mieltäni. Pyyntö oli minulle kunnianosoitus, joka kuuluu kaikille teille, jotka olette tukeneet minua eri tilanteissa Helsingin Kuolemajärviyhdistyksen toiminnassa, Facebookin Juuret Kuolemajärvellä-ryhmässä, Sirkiän sukuseurassa ja monissa muissa yhteyksissä. Tunnen olevani täällä omieni joukossa. Tuon mukana terveiset myös niiltä, jotka eivät ole voineet osallistua tähän tärkeään tilaisuuteen. Samalla haluan välittää kiitokseni kaikille minua tukeneille nimiä mainitsematta.

Olen saanut vuosien mittaan haastatella monia, olen nähnyt ja kopioinut valokuvia. Olen saanut matkoilla olla seurassanne ja keskustella ja oppia lisää. Olen huomannut, kuinka tarve jakaa herkkää tietoa menneistä tapahtumista ja menetetyistä maasta ja kodista on voimakas kuten myös oma tiedontarpeeni polttava. Tehdyn hyvän työn liekki on tarttunut teistä monesta nimiä mainitsematta minuun ja vienyt mukanaan. Olen nähnyt ja kokenut kuinka paljon on saatu aikaan, on kirjoitettu hienoja kyläkirjoja, säätiöiden julkaisemat lehdet ovat täynnä kertomuksia, on pidetty paikkaa rajan toisella puolella elävänä pystyttämällä muistomerkkejä ja hoitamalla niitä. Saattaa jopa tuntua, että kaikki tarinat ja muistot on jo kertaalleen kerrottu.

Mutta onko kaikki jo kerrottu

Mutta niinhän ei ole! Ehdimmekö oma sukupolveni, minä ja nuoremmat tavoittamaan vielä niitä kipeimpiä asioita, jotka ovat vaikeimpia kerrottavaksi? Miksi minusta tuntuu vieläkin, että jokainen kulma on tutkittava ja etsittävä? Mutta tehdään nyt yhdessä, mitä voimme; jatketaan tätä työtä tai aikaisempien sukupolvien meille jättämää tehtävää yhdessä, kukin itselleen ominaisella tavalla. Muutahan emme voi.

Tarinoiden voima

Minusta tarinat ovat tärkeitä. Ihmiset kuuntelevat ja lukevat niitä mielellään, lapsillekin ne ovat nykyään jotakin erilaista. Niitä voidaan kertoa yhä uudelleen, ne ovat linkki tulevaisuuteen. Emme saa vähätellä edes omaa menneisyyttämme, jo minun sukupolveni lapsuus ja nuoruus ovat olleet sellaisia, että nykylapset eivät osaa edes kuvitella sitä. Meidän rikkaassa taustassamme on vaikka kuinka paljon ammennettavaa! Ja siellä takana välkkyvät esi-isiemme perintö. Muistakaa, että tarinat voivat siis olla muutakin kuin kirjoitettuja tai kuvallisia.

Tapoja tulla kaukaa lähelle

Suuri osa meistä kuolemajärvesten jälkeläisistä aloitti elämänsä jossakin muualla Suomessa kuin siellä, minne pääosa sijoittui. Olemme ehkä jääneet enemmän sivuraiteille yhteyksissä toisiimme ja vieraantuneet juuristamme. Sosiaalisessa mediassa, lehdistössä, historian tutkimuksessa, kirjallisuudessa ynnä muualla, ylipäänsä karjalaisuus, sukujen entiset kotipaikat ja suvut kiinnostavat yhä suurempia joukkoja. Se näkyy myös Juuret Kuolemajärvellä-ryhmässä. Voimme vain rohkaista muita samalle tielle ja osallistumaan. Kuolemajärvestäkin riittää aiheita, kunhan vain rohkenemme edetä. On erilaisia tapoja pitää sitä elävänä ja kaikki tavat ovat yhtä arvokkaita. Kukin voi kulkea sillä tiellä omalla tavallaan. Sitä voi myös laajentaa, ovathan suvut lähtöisin ehkä useammasta pitäjistä. Tulevissa sukupolvissa karjalaisuuden osuus pienenee. Mutta muistetaan se tarina, oma tarina, joka löytyy läheltä, vanhempien tai sukulaisten kertoma. Siitä se alkaa. Muistan hyvin, kuinka minulle tuli jossakin vaiheessa oivallus lähteä etenemään täysin omalla tavallani ja asiat johtivat aina uusiin asioihin. Meillä Suomessa ei olla totuttu kannustamaan, sen huomasi. Olemme usein arkoja ja ujoja ja silloin rohkaisu voisi olla paikallaan.

Oma taustani

Synnyin kuolemajärveläisen, Seivästön Tammikossa syntyneen äitini Helvi Sirkiän ja etelähämäläisen isäni vanhimpana lapsena. He tapasivat jatkosodan aikana, kun isäni oli valloittamassa Karjalaa takaisin ja äitini toimi lottana. Molemmilla oli ennen sotaa aivan erilaisia suunnitelmia, mutta viisi sodan vuotta hävittävät ne heidän osaltaan kuten kaikkien muidenkin osalta. Kuolemajärvi oli äitini kotipitäjänä tavallaan muutenkin kohtalokas isälleni, koska hän haavoittui Valkeasaaresta vetäytyessään vakavasti 17.6.1944 jossakin Kaukjärven tienoilla siellä Kuolemajärven ja Uudenkirkon välimaastossa. Sota piirsi oman karttansa ihmisten kylien päälle. Sitähän me jälkeläiset nyt innolla tutkimme elävöittääksemme itsellemme mennyttä aikaa, sodan aikaa ja tätä hetkeä alueen ollessa osa Venäjää.

Sodan jälkeen vanhempieni tiet yhtyivät ja äitini tuli emännäksi renkolaiseen maalaistaloon. Meitä lapsia syntyi viisi. Meistä kaikista tuli varmasti enemmän hämäläisiä kuin karjalaisia. Lapsesta saakka ihmettelin kuitenkin joitakin piirteitäni, jotka sitten myöhemmin ymmärsin olevan Karjalasta lähtöisin. Äitini perheessä oli 11 lasta, seitsemän poikaa ja neljä tyttöä. Enot ja tädit vierailivat useasti ja silloin oli paljon vilkasta puhetta. Äidin suku ei siis jäänyt vieraaksi, mutta lähes kaikki asuivat hajallaan eri paikoissa. Me 22 serkkua yli kolmenkymmenen vuoden ikähaitarilla tutustuimme jo lapsina toisiimme. Karjalaisuus oli silti jotakin, jonka äiti tuntui pitävän itsellään ja isällä, joka piti äidin suvusta tai sitten vain ei ollut vielä sen aika, emme olleet riittävästi kiinnostuneita.

Paluu Karjalaan

1970-luvulla äitini oli jo pakko päästä käymään kotipaikallaan. Hän oli jo yli 60-vuotias. Hän pääsi Tammikkoon 1977. Mukaan seikkailumatkalle lähti sisareni Heljä. Äitini oli sanonut silloin, että hän vaikka menee viideksi vuodeksi lapiomaan lunta Siperiaan, mutta kotiin oli päästävä. Siitähän se sitten alkoi minunkin kiinnostukseni. Kävin äidin kanssa 1990-luvulla kaksi kertaa Kuolemajärvellä. Ja hänen kuoltuaan 2003 matkoja on ollut tiiviimpään tahtiin eri kokoonpanoissa, tyttäreni ja kaksi vanhempaa lastenlastani ovat myös käyneet siellä- Aloin myös salaperäisesti tutustua muihin, kaukaisempiin suvun jäseniin ja sitä

kautta olen nähnyt äitiäni nuorempien, lapsena evakkoon lähteiden suuren kaipauksen kotikyliin, lapsuuden leikkipaikoille.

Sukupolvien perintö

Tunnen, että jotakin suurta ja arvokasta on siirtynyt minulle edellisten sukupolvien myötä. Emme voi koskaan aliarvioida toisten ihmisten vaistoa. Äidilleni oli tärkeää, että sain kaikki hänen Kuolemajärveä koskevat kirjansa. Pikkuhiljaa aloin ajautua muiden ihmisten ja tapahtumien ohjaamana lähemmäs niitä asioita, jotka ovat johtaneet tähän päivään. Olen varmaan jo kyllästymiseen saakka toistanut, että äitini kääntyisi haudassaan, jos tietäisi, minne hänen ohjauksensa on minua vienyt. Mutta kuten alussa totesin, minulla on vielä pitkä matka syvemmän tiedon ja osaamisen lähteille. Siksi usein ajattelen, että meidän Kuolemajärven perintöä eteenpäin vievien tulee olla armollisia itsellemme ja sallia puutteemme. Jokainen teko ja innostus ovat yhtä arvokkaita. Otetaan tehtäväksemme kannustaa ja innostaa meitä nuorempia antamalla heille sopivia tehtäviä asian parissa! Tarinoista on hyvä aloittaa. On hienoa olla täällä mukana.

Toivotan teidät kaikki tervetulleiksi tämän vuotiseen Kuolemajärven pitäjäjuhlaan!